



T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BATI AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ



ARAŞTIRMA BÜLTENİ

ANTALYA ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNDE ORMAN YANGINLARINA NEDEN OLAN SOSYO-EKONOMİK FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

GİRİŞ

Ülkemizde orman yangın nedenleri büyük çoğunlukla insan kaynaklıdır. Ormancılık teşkilatı bu felaketin atlatılması için birçok meslektaş ve çalışanını da şehit vermiştir. Orman yangınlarının söndürülebilmesi için oldukça büyük kaynaklar ayrılmaktadır.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Orman Yangınlarına neden olan sosyo-ekonomik faktörlerin; Antalya Orman Bölge Müdürlüğü Finike, Kumluca, Manavgat ve Serik Orman İşletme Müdürlükleri ile orman köyleri bazında saptanması amaçlanmıştır. Çalışmada, Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nün beş orman işletme Müdürlüğü (Finike, Kumluca, Manavgat, Serik ve Taşagül) dört ilçe bazında örneklenmiştir. Bu alanlardaki orman köyleri ile beldelelere ilişkin 177 yerleşim birimi için oluşturulan 82 çeşit değişken, çoğul sayısal analizlerle irdelenmiştir. Diğer yandan, örnekleme yer alan köy muhtarları, orman işletme müdürlükleri teknik elemanları ve Antalya Orman Bölge Müdürlüğü teknik elemanlarının “orman yangınlarına neden olan etmenler ve çözüm yolları” konusundaki görüşleri odak grup toplantıları ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak ortaya konulmuştur. Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'ne ait 1998–2008 yıllarına yönelik yangın istatistikleri de yapılan çalışmada değerlendirilmiştir. Bu değişkenler analizinde faktör analizi, ayırma analizi, kümeleme analizi ve çoğul regresyon analizi kullanılmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yıllık ortalama yangın sayısı 96,30'dur. Bölgede yılda yaklaşık yüz adet yangın çıkmaktadır. Bölgede 11 yıllık süreçte yaşanan orman yangınlarında 23.843 ha alanın yandığı görülmektedir. Yıllık yanan orman alanları miktarı ise 2.167,56 ha'dır. Süreç içerisinde ortaya çıkan yangın sayılarının sınıflandırılmasında, toplam yangın sayıları içerisinde en büyük pay 0–5 ha alanda çıkan yangınların oldukça çok sayıda olduğunu göstermektedir. Yani, 0–5 ha büyüklüğündeki yangınların toplam yangın sayısı içerisindeki oranı, %93,20'dir. Yanan alan bakımından konu irdelendiğinde; yanan alanlar toplamında 0–5 ha alanlarda meydana gelen yangınların toplam yanan alan içerisindeki oranı oldukça düşüktür (%1,43). Oysa yanan alanlar içerisinde önemli bir payı olan sınıfı 50–200 ha alan grubu oluşturmaktadır. Bölgede ortaya çıkan orman yangınlarına hızlı bir şekilde müdahale edilerek başarılı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Ancak, 50–200 ha alan grubunun yanan alanlar oranında önemli yeri olması da dikkat çekicidir.

Finike Orman İşletme Müdürlüğü'nde, Alacadağ ilk sırada, Arif, Turunçova, Yalnız köyleri ikinci sırada yer almaktadır. Kumluca Orman İşletme Müdürlüğü'nde; Mavikent, Kumlucaçayırısı ve Kumluca merkez ilk sırada gelmektedir. İkinci sırada, Çavuşköy, Çayıcı, Güzören, Karacaören ve Sarıcasu köyleri meydana gelmektedir. Manavgat Orman İşletme Müdürlüğü'nde; Kalemler ilk sırada, Manavgat merkez ikinci sırada gelmekte, bunları Yaylaalan, Sırtköy, Salu ve Evrenseki

izlemektedir. Serik Orman İşletme Müdürlüğü'nde; Etler ile Yumaklar ilk sırada, Akbaş ve Alacami ikinci sırada yer almaktadır. Taşağıl Orman İşletmesi Müdürlüğü için; Sağirin ilk sırada, Çardak köyü ikinci sırada ve Karabük, Bozyaka ile Altinkaya üçüncü sırada yer almaktadır.

Sosyo-ekonomik değişkenlerin analizlerine göre; turizm sektöründe çalışanların dönemsel işsiz olduğu da dikkate alındığında “İşsizlik” temel etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Kumluca Orman İşletme Müdürlüğü'nde; birinci faktörün “eğitim” olduğu görülmektedir. Bu bölgedeki nüfusun eğitim durumu üzerinde özellikle durulması gerekmektedir. Diğer yandan, “tarımsal mekanizasyon” durumu da önemlidir.

Manavgat Orman İşletme Müdürlüğü'nde; önemli olarak ortaya çıkan değişkenler “tarım ve turizm sektöründeki nüfus”tur. “İşsiz ve işgücünde olmayan nüfus” da önemli bir değişkeni oluşturmuştur. “Eğitim” de ayrıca bir grup oluşturmaktadır. “kadın nüfus” oranının da değişkenlerden olması “cinsiyet” üzerinde de durulması gerektiğini göstermektedir.

Serik Orman İşletme Müdürlüğü'nde “işsiz”, “işgücünde olmayan nüfus” ile “tarım” ve “turizm” sektöründe çalışan nüfus değişkenleri olarak ortaya çıkmıştır. Tüm değişkenler içerisinde tarım ve turizm alanındaki nüfusun da dönemsel işsizlik yaşanmasına neden olduğu dikkate alındığında bu grupta da önemli bir şekilde “işsizlik” faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Köy nüfusu içerisinde istihdam edilen kadın nüfus oranı ile ortaokul ve üstü mezunu olan kadın nüfus oranının bu değişkenler içerisinde yer alması cinsiyet rolünün de etkin bir unsur olduğunu göstermektedir. “Hane başına düşen aktif çalışabilir nüfus” ve “hane başına nüfus oranları” ise, bölgedeki hanelerin çalışma potansiyelinin ve kalabalıklılığının önemli bir sosyal gösterge olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla hem ekonomik içerikli ve hem de sosyal içerikli değişkenler ön plana çıkmıştır. **Köy Muhtarları ve Teknik elemanların Görüşleri:** Yapılan çalışmada köy muhtarları ve orman mühendisi teknik elemanların orman yangınlarına neden olan etmeler için görüşleri

sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmada her iki ilgi grubunun da öncelikli nedenler içerisinde “teknik” nedenleri saptadıkları görülmektedir. Bunu “eğitim bilinçlendirme ve halkla ilişkiler” konusu izlemektedir. Benzer yaklaşımın sorunun çözümü yönündeki yaklaşımlarda noktasında da ortaya çıktığını görmekteyiz. Bu olgu bize her iki kesiminde ortak kaygılar içerisinde olduklarını göstermektedir. Öncelikli ölçütlerin “teknik” ve “eğitim bilinçlendirme ve halkla ilişkiler” olduğu noktasında ortak algılama içerisinde olduğunu göstermektedir. Orman yangınlarına neden olan sorunlar ve çözümler konusundaki öncelikli ölçütler noktasında birleşen iki ilgi grubu bu konuların deyatlarında bazı farklı yaklaşımlar içerisinde oldukları da gözlemlenmektedir. Muhtarların teknik nitelikli sorunlar kapsamında orman alanlarının yol yoğunluğu, ormanların bakım gereksinimleri, kesim artıklarının ormanda bulundurulması, çoban, otlatma ile yangın havuzları gibi konular ağırlıklı olarak yer almaktadır. Teknik elemanların teknik içerikli sorunlar çerçevesindeki konular ise; politika uygulamalarındaki kaygılar, yangın organizasyonu gibi konulardır. Çözümler de bu bağlamda farklılıklar içermektedir. Önemli bir konu olarak her iki ilgi grubu tarafından saptanan konu ise, enerji nakil hatlarıdır. İki ilgi grubu da hem sorunlar ve hem de çözümler aşamasında enerji nakil hatlarına yönelik olarak paralel görüş sergilemektedirler.

Yıl: 2010, Teknik Bülten No: 40, Antalya.

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, PK:264 07002 ANTALYA

Proje Lideri: Dr. Ufuk COŞGUN

Proje Yürütücüleri: Dr. Halil İbrahim YOLCU, Yrd. Doç. Dr. Ahmet TOLUNAY, K. Hale ORHAN

Tel : (242) 345 04 38 **Faks:** (242) 345 04 50

E-posta : baoram@ogm.gov.tr

Web : <http://www.baoram.gov.tr>